

Inger-Lise Mathiesen:

Student i Bergen eller Oslo – er det forskjell i holdninger?

Etter å ha vært på «dagsvisitt» hos Oslo- og Bergensstudentene i tre år i forbindelse med kurs i praksisadministrasjon, har jeg dannet meg et bilde av studenter med ulike holdninger til yrket. Det kan virke som studentene i Oslo søker mot privat praksis, mens de i Bergen oftere gir uttrykk for å ville begynne i Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT). Jeg utarbeidet derfor et lite spørreskjema som ble sendt til nyutdannede kolleger i juni 2001, 44 fra Bergen og 22 fra Oslo. (I Oslo skjer opptak to ganger i året og derfor tilsvarende mindre kull.)

Studentene ble bedt om å oppgi alder, kjønn og om de hadde fått arbeid offentlig eller privat. Fordelingen av svarene fremgår av tabell 1.

Tallene viser at andelen nyutdannede fra Oslo som har valgt privat praksis, er 44 % mot vel 20 % i avgangskullet fra Bergen. Omvendt er det vel 60 % fra Bergen som har valgt offentlig tannhelsetjeneste mot 38 % fra Oslo. Samlet er det sterk overvekt av kvinner som har valgt Den offentlige tannhelsetjenesten (72,4 %).

Dette kan gi grunn for ettertanke, og

mange spørsmål melder seg. Har fylkestannlegene har vært mer aktive i Bergen enn i Oslo? Er det slik at lærerkreftene i Oslo (les instruktørene) rekrutteres på en annen måte? Har større eller mindre deltidsstilling ved fakultetet i kombinasjon med privat praksis noen betydning for rollebildet som dannes i studietiden? Betyr det noe at antall timer i samfunnsodontologi er redusert i Oslo i forhold til Bergen? Velger kvinner DOT pga. sikrere forhold ved sykdom/svangerskap?

Klinisk trening innen kirurgi

Det var også av interesse å se på om det var noen forskjell mellom lærestedene i antall utførte kliniske oppgaver. Jeg stilte spørsmål om kandidaten selv hadde utført, eller vært til stede ved fjerning av retinert visdomstann, spaltning av en tann, eller oppklapping for å fjerne en rotrest. Svarene fremgår av tabell 2.

I Oslo hadde over 90 % selv fjernet retinerte visdomstenner, mens det tilsvarende i Bergen var 60 %. På svarskjemaene hadde flere fra Bergen kommentarer som «dette får vi ikke lov til,

det vil videreutdanningskandidatene ha for seg selv». Men i alle fall hadde alle studentene ved begge fakultetene inn tatt betrakterens rolle når det gjaldt fjerning av visdomstenner. Verre var det med rotrester. I Oslo var det en tredjedel av studentene som ikke en gang har sett at det ble utført. Litt bedre i Bergen, en fjerdedel. Kan dette ha noe med pasientgrunnetilgang å gjøre?

Protetikk og endodonti

De ble også spurt om hva studentene hadde utført av protetikk og endodontisk behandling i løpet av studietiden. Disse tallene finnes i tabell 3. To studenter fra Oslo som hadde utført ekstremt mange behandlinger pga. utvekslingsprogram, er ekskludert.

Interessant er det å merke seg at studentene i Bergen i gjennomsnitt har utført dobbelt så mange periodontalkirurgiske inngrep som studentene i Oslo. Skyldes dette pasientgrunnetilgang eller har vi å gjøre med en holdningsforskjell hos lærerkreftene? Videre bør vi merke oss den store variasjonsbredden i antall utførte oppgaver. Gjennomgående var det de samme studentene

Tabell 1. Fordeling av nyutdannede tannleger 2001 etter arbeidsforhold og studiested

Oslo		Andel besvart		Ikke jobb		Militæret		Off. ansatt		Privat	
Totalt antall	22	17 (77,3 %)		1 (6 %)		2 (12 %)		6,5 (38 %)		7,5 (44 %)	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
		9	8	1		2		1	5,5*	5,5*	2
Bergen		Andel besvart		Ikke jobb		Militæret		Off. ansatt		Privat	
Totalt antall	44	37 (83 %)		1 (2,7 %)		6 (16,2 %)		22,5 = 60,8 %		7,5 = 20,3 %	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
		16	21	1		6		7	15,5*	1	6,5*

* Desimal kommer av at noen oppgir deltidsstillinger.

Tabell 2. Antall kandidater som hadde utført eller sett utført tre forskjellige kirurgisk prosedyrer i løpet av studietiden etter lærested

Oslo									
Andel besvart	Spaltet tann			Fjernet retinert visdomstann			Klappet opp for å fjerne rotrest		
15	Ja	Sett	Nei	Ja	Sett	Nei	Ja	Sett	Nei
	8	4	3	14	1	0	5	5	5
	53 %	27 %	20 %	93 %	7 %		33 %	33 %	33 %
Bergen									
Andel besvart	Spaltet tann			Fjernet retinert visdomstann			Klappet opp for å fjerne rotrest		
37	Ja	Sett	Nei	Ja	Sett	Nei	Ja	Sett	Nei
	18	15	4	22	15	0	15	13	9
	49 %	40 %	11 %	60 %	40 %		41 %	35 %	24 %

som hadde utført lite av alle oppgavene.

Kosmetikk og akuttbehandling

Videre ble kandidatene spurt om de hadde opplevd at noe uforutsett oppsto under behandling av pasienter, om de hadde behandlet akutt pasienter, og om de hadde foretatt blekninger og påsetting av tannsmykker. Fordelingen av svarene fremgår av tabell 4.

Beroligende var det å konstatere at mange både hadde opplevd noe uforutsett i behandlingen og behandlet akutt pasienter.

Kosmetisk tannbehandling ble ikke drevet i stor utstrekning noen av ste-

dene, men det var langt flere i Oslo som hadde «forskjønnet» pasienter (eller hverandre) med smykker, og én kandidat fra Oslo hadde utført 10 blekninger.

Konklusjon

Ut fra denne undersøkelsen må en kunne trekke den slutning at tannlegene utdannet i Bergen i 2001 er mer interessert i en offentlig stilling enn de som kommer fra Oslo. Jeg har ikke hatt anledning til å undersøke andre årskull, men en artikkel av Reidun Stenvik i Den norske tannlegeforenings Tidende nr. 3, 2001, støtter mitt funn med nær samme resultat. Dette var en

bredere undersøkelse blant yngre årskull, hvor spørsmålet gikk på hvor de kunne tenke seg å arbeide. 60 % av Bergensstudentene viste positiv interesse for arbeid i DOT, mens det var 34 % av Oslostudentene som kunne tenke seg offentlig arbeid.

Et annet aspekt, som må tas opp på et bredere grunnlag, er hvorvidt vi anser den kliniske erfaring og ferdighet som tilstrekkelig. Her er utvilsomt representantskapets vedtak om «økte praksisperioder i distriktene hos kvalifisert personell» et skritt i riktig retning.

Adresse: Postboks 5324 Majorstua, 0304 Oslo

Tabell 3. Gjennomsnittlig antall utførte arbeidsoperasjoner innen protetik og endodonti oppgitt med én desimal, i parentes angitt variasjonsbredden

Sted	Antall kroner	Antall broer	Antall proteser	Antall kir. periodont.	Ant. rotbeh. kanaler
Oslo, 15 svar	17 (12-30)	1,9 (1-4)	6,6 (3-15)	4,6 (2-7)	19,2 (14-27)
Bergen, 36 svar	14 (5-23)	3,1 (1-9)	6,4 (2-30)	9,5 (4-30)	15,7 (8-28)

Tabell 4. Antall kandidater som hadde utført bleking, påliming av tannsmykke, akuttbehandling eller opplevd noe uforutsett i forbindelse med pasientbehandling

Sted	Antall blekninger			Pålimt smykke	Har beh. akutt pasient	Opplevd uforutsett
	Ingen	1-5	5 -	Ja		
Oslo, 15 svar	8 (53 %)	6 (40 %)	1 (7 %)	7 (46 %)	15 (100 %)	12 (80 %)
Bergen, 36 svar	23 (64 %)	13 (36 %)	0	6 (17 %)	25 (69 %)	26 (72 %)